

1. Obiekt. Młyn i tartak Kuca

858/1

BUDYNEK PRODUKCYJNY MŁYNA

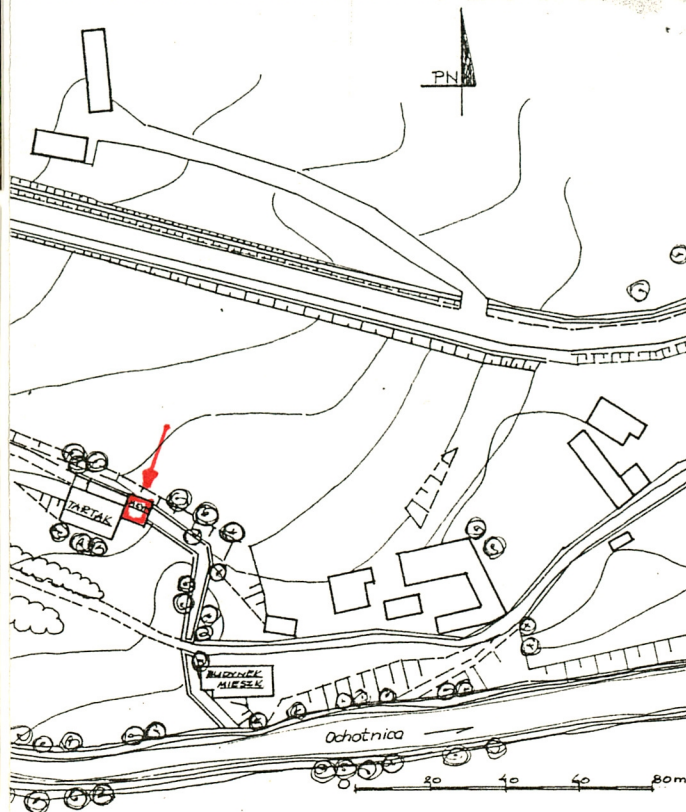
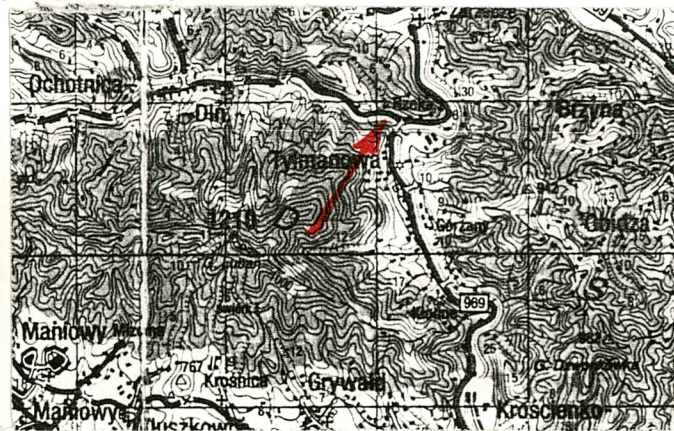
2. Czas powstania

ok. 1900

3. Miejscowość

TYLMANOWA

11. Widok młyna od strony pld-wsch, neg. 700/636/3, młyn i tartak, neg. 600/333/5, sytuacja, orientacja.



4. Adres

34-452 Tylmanowa 137

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo nowosądeckie

gmina

OCHOTNICA DOLNA
Tylmanowa
pow. NOWY TARG

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

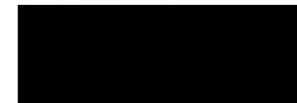
województwo krakowskie

powiat Nowy Targ

8. Właściciel i jego adres



9. Użytkownik i jego adres



10. Rejestr zabytków

Nr

data

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

Tradycyjny młyn wodny w Tarnobrodzie na potoku Ochotnica, kępną 2011 w Włocławsku. Bryła, materiał i konstrukcja zostały na przełomie XIX i XX w. Do 1941 roku był wieloletnią, przadziobową potęgą. W 1941 roku niemiecki inżynier Kurt-Peter Do 1924 roku młody młyn stanowił kół wodne, napędzające o średnicy ok. 4,00 m. Koło wodne umieszczone było w kamieniu przy hali tartaku (zwartego z budynkiem młyna). Poddasze dołowe z kół wodnego na wały papier pasowych miało się w przpięcie tartaku. Urządzenia hydrauliczne itp. młyńszewiastrowie praca została w 1924 roku. W murze i kamieniu kamienia charakterystyczne dla młyna górnolodowego z planową poł. XX w. Młyna odwołano na młynem wodnym "Tury" (Tury) i budowlami (młyna) na 20 i 10 m. Poddasze młyna (górne i przpięcie technologicznego procesu przemiatu _ zboża) usytuowanoczyszczalnięz odsiewaczemgraniastym. Transport ziarna i mlewa odbywał się elewatorami pionowymi (transportery kubelkowe). W młynie utrzymane są skrzynie na ziarno I mieszarka do mąki. Przy młelniku (na I kondygnacji) umieszczony jest obłuskiwacz do kasz - perlak - systemu holender (olender).

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)
Sytuacja: Budynek młyna i zwartego z nim tartaku, posadowione na lewym brzozi potoku Ochotnicy. Wody zasilająca urządzenie młyna prowadzona młynową ziemną o długości ponad 800 m z potoku Ochotnica. Po zniszczeniu jej przez powódź jest obecnie słabo czytelna w terenie. Budynek zwarty jest z halą tartaku, częściowo pasadowiony jest nad kanałem młynówki.
Materiał: Fundamenti i ściany zewnętrzne wykonano z kamienia łamanego, miejscowego, na zaprawie wapiennej. Przepust nad młynówką częściowo sklejony, murowany z kamienia a częściowo o przyczółkach betonowych. Kondygnacje naziemne oraz ściany zewnętrzne w konstrukcji zębowej z bali częściowo obrobionych. Szczeliny zewnętrzne mszone wiórami i uszczelniane gliną. Na ścianach wewnętrznych oszalowane deskami. Stropy drewniane "nagie". Dach drewniany, krokwiowy pokryty dachówką ceramiczną. W dachu umieszczono lukarne doświetlającą poddasze. Komunikacja wewnętrzna prowadzona schodami drewnianymi, drabiniastymi. Podłogi drewniane z surowych desek. Drzwi wejściowe drewniane, płycinowe, jednoskrzydłowe. Okna drewniane, krosnowe, pojedyncze.
Instalacje: Budynek posiada jedynie zdewastowaną instalację elektryczną i odgromową.
Wyposażenie: W młynie zachowane pełne wyposażenie w maszyny i urządzenia młyńskie charakterystyczne dla młyna górnolodowego z planową poł. XX w. Młyna odwołano na młynem wodnym "Tury" (Tury) i budowlami (młyna) na 20 i 10 m. Poddasze młyna (górne i przpięcie technologicznego procesu przemiatu _ zboża) usytuowanoczyszczalnięz odsiewaczemgraniastym. Transport ziarna i mlewa odbywał się elewatorami pionowymi (transportery kubelkowe). W młynie utrzymane są skrzynie na ziarno I mieszarka do mąki. Przy młelniku (na I kondygnacji) umieszczony jest obłuskiwacz do kasz - perlak - systemu holender (olender).

W młynie zachowane jest prawie pełne wyposażenie w maszyny i urządzenia młyńskie charakterystyczne dla młyna górnolodowego z planową poł. XX w. Młyna odwołano na młynem wodnym "Tury" (Tury) i budowlami (młyna) na 20 i 10 m. Poddasze młyna (górne i przpięcie technologicznego procesu przemiatu _ zboża) usytuowanoczyszczalnięz odsiewaczemgraniastym. Transport ziarna i mlewa odbywał się elewatorami pionowymi (transportery kubelkowe). W młynie utrzymane są skrzynie na ziarno I mieszarka do mąki. Przy młelniku (na I kondygnacji) umieszczony jest obłuskiwacz do kasz - perlak - systemu holender (olender).

W młynie zachowane jest prawie pełne wyposażenie w maszyny i urządzenia młyńskie charakterystyczne dla młyna górnolodowego z planową poł. XX w. Młyna odwołano na młynem wodnym "Tury" (Tury) i budowlami (młyna) na 20 i 10 m. Poddasze młyna (górne i przpięcie technologicznego procesu przemiatu _ zboża) usytuowanoczyszczalnięz odsiewaczemgraniastym. Transport ziarna i mlewa odbywał się elewatorami pionowymi (transportery kubelkowe). W młynie utrzymane są skrzynie na ziarno I mieszarka do mąki. Przy młelniku (na I kondygnacji) umieszczony jest obłuskiwacz do kasz - perlak - systemu holender (olender).

W młynie zachowane jest prawie pełne wyposażenie w maszyny i urządzenia młyńskie charakterystyczne dla młyna górnolodowego z planową poł. XX w. Młyna odwołano na młynem wodnym "Tury" (Tury) i budowlami (młyna) na 20 i 10 m. Poddasze młyna (górne i przpięcie technologicznego procesu przemiatu _ zboża) usytuowanoczyszczalnięz odsiewaczemgraniastym. Transport ziarna i mlewa odbywał się elewatorami pionowymi (transportery kubelkowe). W młynie utrzymane są skrzynie na ziarno I mieszarka do mąki. Przy młelniku (na I kondygnacji) umieszczony jest obłuskiwacz do kasz - perlak - systemu holender (olender).

W młynie zachowane jest prawie pełne wyposażenie w maszyny i urządzenia młyńskie charakterystyczne dla młyna górnolodowego z planową poł. XX w. Młyna odwołano na młynem wodnym "Tury" (Tury) i budowlami (młyna) na 20 i 10 m. Poddasze młyna (górne i przpięcie technologicznego procesu przemiatu _ zboża) usytuowanoczyszczalnięz odsiewaczemgraniastym. Transport ziarna i mlewa odbywał się elewatorami pionowymi (transportery kubelkowe). W młynie utrzymane są skrzynie na ziarno I mieszarka do mąki. Przy młelniku (na I kondygnacji) umieszczony jest obłuskiwacz do kasz - perlak - systemu holender (olender).

W młynie zachowane jest prawie pełne wyposażenie w maszyny i urządzenia młyńskie charakterystyczne dla młyna górnolodowego z planową poł. XX w. Młyna odwołano na młynem wodnym "Tury" (Tury) i budowlami (młyna) na 20 i 10 m. Poddasze młyna (górne i przpięcie technologicznego procesu przemiatu _ zboża) usytuowanoczyszczalnięz odsiewaczemgraniastym. Transport ziarna i mlewa odbywał się elewatorami pionowymi (transportery kubelkowe). W młynie utrzymane są skrzynie na ziarno I mieszarka do mąki. Przy młelniku (na I kondygnacji) umieszczony jest obłuskiwacz do kasz - perlak - systemu holender (olender).

W młynie zachowane jest prawie pełne wyposażenie w maszyny i urządzenia młyńskie charakterystyczne dla młyna górnolodowego z planową poł. XX w. Młyna odwołano na młynem wodnym "Tury" (Tury) i budowlami (młyna) na 20 i 10 m. Poddasze młyna (górne i przpięcie technologicznego procesu przemiatu _ zboża) usytuowanoczyszczalnięz odsiewaczemgraniastym. Transport ziarna i mlewa odbywał się elewatorami pionowymi (transportery kubelkowe). W młynie utrzymane są skrzynie na ziarno I mieszarka do mąki. Przy młelniku (na I kondygnacji) umieszczony jest obłuskiwacz do kasz - perlak - systemu holender (olender).

W młynie zachowane jest prawie pełne wyposażenie w maszyny i urządzenia młyńskie charakterystyczne dla młyna górnolodowego z planową poł. XX w. Młyna odwołano na młynem wodnym "Tury" (Tury) i budowlami (młyna) na 20 i 10 m. Poddasze młyna (górne i przpięcie technologicznego procesu przemiatu _ zboża) usytuowanoczyszczalnięz odsiewaczemgraniastym. Transport ziarna i mlewa odbywał się elewatorami pionowymi (transportery kubelkowe). W młynie utrzymane są skrzynie na ziarno I mieszarka do mąki. Przy młelniku (na I kondygnacji) umieszczony jest obłuskiwacz do kasz - perlak - systemu holender (olender).

W młynie zachowane jest prawie pełne wyposażenie w maszyny i urządzenia młyńskie charakterystyczne dla młyna górnolodowego z planową poł. XX w. Młyna odwołano na młynem wodnym "Tury" (Tury) i budowlami (młyna) na 20 i 10 m. Poddasze młyna (górne i przpięcie technologicznego procesu przemiatu _ zboża) usytuowanoczyszczalnięz odsiewaczemgraniastym. Transport ziarna i mlewa odbywał się elewatorami pionowymi (transportery kubelkowe). W młynie utrzymane są skrzynie na ziarno I mieszarka do mąki. Przy młelniku (na I kondygnacji) umieszczony jest obłuskiwacz do kasz - perlak - systemu holender (olender).

W młynie zachowane jest prawie pełne wyposażenie w maszyny i urządzenia młyńskie charakterystyczne dla młyna górnolodowego z planową poł. XX w. Młyna odwołano na młynem wodnym "Tury" (Tury) i budowlami (młyna) na 20 i 10 m. Poddasze młyna (górne i przpięcie technologicznego procesu przemiatu _ zboża) usytuowanoczyszczalnięz odsiewaczemgraniastym. Transport ziarna i mlewa odbywał się elewatorami pionowymi (transportery kubelkowe). W młynie utrzymane są skrzynie na ziarno I mieszarka do mąki. Przy młelniku (na I kondygnacji) umieszczony jest obłuskiwacz do kasz - perlak - systemu holender (olender).

W młynie zachowane jest prawie pełne wyposażenie w maszyny i urządzenia młyńskie charakterystyczne dla młyna górnolodowego z planową poł. XX w. Młyna odwołano na młynem wodnym "Tury" (Tury) i budowlami (młyna) na 20 i 10 m. Poddasze młyna (górne i przpięcie technologicznego procesu przemiatu _ zboża) usytuowanoczyszczalnięz odsiewaczemgraniastym. Transport ziarna i mlewa odbywał się elewatorami pionowymi (transportery kubelkowe). W młynie utrzymane są skrzynie na ziarno I mieszarka do mąki. Przy młelniku (na I kondygnacji) umieszczony jest obłuskiwacz do kasz - perlak - systemu holender (olender).

W młynie zachowane jest prawie pełne wyposażenie w maszyny i urządzenia młyńskie charakterystyczne dla młyna górnolodowego z planową poł. XX w. Młyna odwołano na młynem wodnym "Tury" (Tury) i budowlami (młyna) na 20 i 10 m. Poddasze młyna (górne i przpięcie technologicznego procesu przemiatu _ zboża) usytuowanoczyszczalnięz odsiewaczemgraniastym. Transport ziarna i mlewa odbywał się elewatorami pionowymi (transportery kubelkowe). W młynie utrzymane są skrzynie na ziarno I mieszarka do mąki. Przy młelniku (na I kondygnacji) umieszczony jest obłuskiwacz do kasz - perlak - systemu holender (olender).

W młynie zachowane jest prawie pełne wyposażenie w maszyny i urządzenia młyńskie charakterystyczne dla młyna górnolodowego z planową poł. XX w. Młyna odwołano na młynem wodnym "Tury" (Tury) i budowlami (młyna) na 20 i 10 m. Poddasze młyna (górne i przpięcie technologicznego procesu przemiatu _ zboża) usytuowanoczyszczalnięz odsiewaczemgraniastym. Transport ziarna i mlewa odbywał się elewatorami pionowymi (transportery kubelkowe). W młynie utrzymane są skrzynie na ziarno I mieszarka do mąki. Przy młelniku (na I kondygnacji) umieszczony jest obłuskiwacz do kasz - perlak - systemu holender (olender).

W młynie zachowane jest prawie pełne wyposażenie w maszyny i urządzenia młyńskie charakterystyczne dla młyna górnolodowego z planową poł. XX w. Młyna odwołano na młynem wodnym "Tury" (Tury) i budowlami (młyna) na 20 i 10 m. Poddasze młyna (górne i przpięcie technologicznego procesu przemiatu _ zboża) usytuowanoczyszczalnięz odsiewaczemgraniastym. Transport ziarna i mlewa odbywał się elewatorami pionowymi (transportery kubelkowe). W młynie utrzymane są skrzynie na ziarno I mieszarka do mąki. Przy młelniku (na I kondygnacji) umieszczony jest obłuskiwacz do kasz - perlak - systemu holender (olender).

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

Sytuacja: Budynek młyna i zwartego z nim tartaku, posadowione na lewym brzozi potoku Ochotnicy. Wody zasilająca urządzenie młyna prowadzona młynową ziemną o długości ponad 800 m z potoku Ochotnica. Po zniszczeniu jej przez powódź jest obecnie słabo czytelna w terenie. Budynek zwarty jest z halą tartaku, częściowo pasadowiony jest nad kanałem młynówki.
Materiał: Fundamenti i ściany zewnętrzne wykonano z kamienia łamanego, miejscowego, na zaprawie wapiennej. Przepust nad młynówką częściowo sklejony, murowany z kamienia a częściowo o przyczółkach betonowych. Kondygnacje naziemne oraz ściany zewnętrzne w konstrukcji zębowej z bali częściowo obrobionych. Szczeliny zewnętrzne mszone wiórami i uszczelniane gliną. Na ścianach wewnętrznych oszalowane deskami. Stropy drewniane "nagie". Dach drewniany, krokwiowy pokryty dachówką ceramiczną. W dachu umieszczono lukarne doświetlającą poddasze. Komunikacja wewnętrzna prowadzona schodami drewnianymi, drabiniastymi. Podłogi drewniane z surowych desek. Drzwi wejściowe drewniane, płycinowe, jednoskrzydłowe. Okna drewniane, krosnowe, pojedyncze.
Instalacje: Budynek posiada jedynie zdewastowaną instalację elektryczną i odgromową.
Wyposażenie: W młynie zachowane pełne wyposażenie w maszyny i urządzenia młyńskie. W komorze przy młynie zachowane relikty koła wodnego (wał królewski). Drewniany łotok całkowicie zniszczony. W przyziemiu główny wał napędowy z pędniami pasowymi przeniesienia napędu na maszyny młyńskie i obłuskiwacz do kasz "holender" w drewnianym łubiu. Na pierwszej kondygnacji kompletny młelnik walcowy, pojedynczy. Obudowa walcy stalowa. Rozwiązania techniczne młelnika standardowe dla maszyn młyńskich tego typu. powszechnie stosowanych w młynarstwie od końca XIX w. zwłaszcza w młynach wykonujących usługi zewnętrzne - a to z uwagi na znacznie większą wydajność od młelników kamiennych (złożen kamieni). Poddasze zajmuje czyszczarnia młyna. W czyszczarni odsiewacz graniasty w obudowie drewnianej. Transport ziarna i mlewa odbywa się za pomocą podnośników kubelkowych. Taśma podnośnikóww obudowie drewnianej.

Sytuacja: Budynek młyna i zwartego z nim tartaku, posadowione na lewym brzegu rzeki Ochotnicy. Wodę zasilającą urządzenie młyna prowadzono młynówką ziemną o długości ponad 800 m. z potoku Ochotnica. Po zniszczeniu jej przez powódź jest obecnie słabo czytelna w terenie. Budynek zwarty jest z halą tartaku. częściowo pasadowiony jest nad kanałem młynówki.
Materiał: Fundamenti ściany przyziemia wykonano z kamienia łamanego, miejscowego, nazapiawie wapiennej. Przepust nad młynówką częściowo sklepiony, murowany z kamienia a częściowo o przyczółkach betonowych. Kondygnacje naziemne mają ściany drewniane w konstrukcji zrębowej z bali częściowo obrobionych. Szczeliny zewnętrzne mszone wiórami i uszczelniane gliną. Na ścianach wewnętrznych oszalowane deskami. Stropy drewniane "nagie". Dach drewniany, krokwiowy pokryty dachówką ceramiczną. W dachu umieszczono lukarne doświetlającą poddasze. Komunikacja wewnętrzna prowadzana schodami drewnianymi, drabiniastymi. Podłogi drewniane z surowych desek. Drzwi wejściowe drewniane, płycinowe, jednoskrzydłowe. Okna drewniane, krosnowe, pojedyncze.
Rzut: Młyn posadowiono na planie prostokąta o wymiarach 5,95 x 6,96 m. Wnętrze jednoprzestrzenne. Wejście do budynku od wschodu. Ciąg komunikacyjny, wewnętrzny poprowadzony z prawej strony od wejścia. Od strony zachodniej do budynku przylega hala tartaku. W przyziemiu usytuowano główny wał napędowy i transmisje na poszczególne urządzenia mechaniczne. Na pierwszej kondygnacji obłuskiwacz holender i młelnik walcowy. Na II kondygnacji komory na zboże i mieszarka do maki. Poddasze zajmuje czyszczarnia z odsiewaczem graniastym.

Rzut: Młyn posadowiono na planie prostokąta o wymiarach 5,95 x 6,96 m. Wnętrze jednoprzestrzenne. Wejście do budynku od wschodu. Ciąg komunikacyjny, wewnętrzny poprowadzony z prawej strony od wejścia. Od strony zachodniej do budynku przylega hala tartaku. W przyziemiu usytuowano główny wał napędowy i transmisje na poszczególne urządzenia mechaniczne. Na pierwszej kondygnacji obłuskiwacz holender i młelnik walcowy. Na II kondygnacji komory na zboże i mieszarka do maki. Poddasze zajmuje czyszczarnia z odsiewaczem graniastym.

Bryła: Budynek o bryle prostopadłościennej, 2-kondygnacyjny z użytkowym poddaszem, przykryty dachem dwuspadowym o dużym spadku z wydatnymi okapami. Od strony pld. w połać dachu wbudowana lukarna o prostopadłym układzie kalenicy. Hala traku zwarta z młynem tylko częścią ściany szczytowej - wschodniej.

Elewacje: Wykonane w surowym drewnie, w konstrukcji wieńcowej. Belki ścian zakończone równo. z. licem. W elewacji wschodniej i południowej w łączniku z halą traku wykonane są otwory wejściowe ujęte w szeroki ościeże. Na II kondygnacji, w elewacji południowej umieszczono spore, trójdzielne okno.

Instalacje: Budynek posiadajedyne zdewastowaną instalację elektryczną i odgromową.

Wyposażenie: W młynie zachowane pełne wyposażenie w maszyny i urządzenia młyńskie. W komorze przy młynie zachowane relikty koła wodnego (wał królewski). Drewniany łotok całkowicie zniszczony. W przyziemiu główny wał napędowy z pędniami pasowymi przeniesienia napędu na maszyny młyńskie i obłuskiwacz do kasz "holender" w drewnianym łubiu. Na pierwszej kondygnacji kompletny młelnik walcowy, pojedynczy. Obudowa walcy stalowa. Rozwiązania techniczne młelnika standardowe dla maszyn młyńskich tego typu. powszechnie stosowanych w młynarstwie od końca XIX w. zwłaszcza w młynach wykonujących usługi zewnętrzne - a to z uwagi na znacznie większą wydajność od młelników kamiennych (złożen kamieni). Poddasze zajmuje czyszczarnia młyna. W czyszczarni odsiewacz graniasty w obudowie drewnianej. Transport ziarna i mlewa odbywa się za pomocą podnośników kubelkowych. Taśma podnośnikóww obudowie drewnianej.

Opis maszyn przedstawiony jest na załącznikach.

<p>14. Kubatura</p> <p>ok. 310,50 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p>powierzchnia zabudowy - 41,40 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>młyn z napędem wodnym</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>młyn użytkowany sporadycznie do przemiału ziarna na paszę</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie</p> <p>Budynek młyna zbudowano na przełomie XIX i XX w. w miejscu wcześniejszego. W młynie modernizowano układ technologiczny przemiału. W latach 20-tych XX w., w miejsce mlewnika kamiennego wprowadzono mlewnik walcowy</p> <p>Budynek młyna utrzymał, konstrukcję z okresu budowy.</p>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>Ściany, stropy i konstrukcja dachu w stanie dobrym. W młynie brak instalacji elektrycznej. Maszyny i urządzenia młyńskie częściowo zdekompletowane wymagają remontu.</p>	
		<p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <p>Młyn posiada znaczne wartości zabytkowe. Obiekt prezentuje wartości historyczne, także architektoniczne - kreśląc model charakterystycznego dla regionu wiejskiego młyna gospodarczego z pierwszej poł. XX w. Odnosi do tradycji przemysłu wiejskiego Podhala i Podbeskidzia.</p> <ul style="list-style-type: none"> - zabezpieczyć in situ wyłączone z eksploatacji zabytkowe maszyny młyńskie, - w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków opracować program zagospodarowania obiektów (młyn i tartak. Projekt winien obejmować utrzymanie układu przestrzennego, brył, materiału i konstrukcji budynków i budowli, utrzymanie in situ zabytkowych maszyn i urządzeń oraz odbudowę urządzeń hydrotechnicznych - koła wodnego i łotoku. 	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

- Karty informacyjne zabytku przemysłu i techniki - Młyn i tartak wodny, opracowane w 1996 r. w BSiDZT, w: archiwum Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Nowym Sączu.

22. Bibliografia

- Jan i Stanisław Reychmanowie, Przemysł wiejski na Podhalu, Wrocław 1965.
- S. Czajka, Ochotnica - dzieje gorczańskiej wsi, 1416-1982, Kraków 1992
- H. Jost, Katalog zabytków budownictwa przemysłowego w Polsce. Powiat Nowy Targ i Zakopane, Wrocław-Warszawa-Kraków 1969

23. Źródła ikonograficzne i fotograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

24. Uwagi różne

patrz: karta ewidencyjna Młyn i tartak wodny - zespół opracowana w 1997 r. w BSiDZT S. Januszeński, w: archiwum Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Nowym Sączu.

25. Opracował: Program komputerowy karty - Word for Windows - BSiDZT S. Januszeński

tekst mgr inż. Leszek Budych 15 października 1997 r.

plany, rysunki mgr inż. arch. Anna Broniewska 15 sierpień 1997 r.

zdjęcia fotogr. mgr inż. arch. Anna Broniewska 15 sierpień 1997 r.

miejsce przechowywania negatywów BSiDZT S. Januszeński

BIURO STUDIÓW I DOKUMENTACJI
ZABYTKÓW TECHNIKI
Stanisław Januszeński
53-203 Wrocław, tel. 61-72-78
ul. gen. J. Hallera 118/11

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO !

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

Nr 1 - dokumentacja fotograficzna

Nr 2/3 - dokumentacja fotograficzna i opis maszyn

Nr 4/5 - dokumentacja rysunkowa

1. Miejscowość

TYLMANOWA

2. Obiekt: Młyn Kuca

**BUDYNEK PRODUKCYJNY
MŁYNA**

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

dokumentacja fotograficzna i opis maszyn Verte !



1. Komora koła wodnego i murowane sklepienie przepustu pod bud. młyna, neg. 600/358/1

2. Przepust młynówki pod bud. młyna, neg. 700/636/2

3. Skrzynia na ziarno i mąkę, neg. 700/635/1

Wkładkę założył: mgr inż. Leszek Budych 15 października 1997 r.

Miejsce przechowywania negatywów: BSiDZT S. Januszewski



4. Mlewnik walcowy firmy Ganz z Budapesztu, neg. 700/635/3

Budowa mlewnika walcowego. Produkcji firmy Ganz z budapesztu z ok. 1900 Głównymi częściami mlewnika walcowego są: para walców mielących ułożyskowanych w ściankach czołowych obudowy, nasada zasypowa z wałkami zasilającymi, przekładnia zębata walców mielących, urządzenia amortyzujące, regulujące i nastawne. Walce mielące są zamontowane w obudowie stalowej, przy czym jeden z walców ma łożyska przestawne, pozwalające na zbliżanie lub oddalanie od siebie współpracujących powierzchni walców. Każdy mlewnik posiada jedną parę walców. Firma utworzona w Budapeszcie w 1869 roku specjalizowała się w budowie młynów z mlewnikami kamiennymi. W 1873 roku połączyła się z firmą Wegmanna budując wspólnie, pierwszą "walcarkę przemysłową". Wzorcem dla Waggmanna był eksperymentalny mlewnik zbudowany w fabryce Daverio-Henrici z Zurichu. Firma Ganz była w końcu XIX w., jedną z największych firm produkujących mlewniki w Europie. W pierwszym numerze Gazety Młynarskiej z 1886 roku ukazało się całostronicowe ogłoszenie firmy Ganz i S-ka odlewni żelaza i akcyjnego towarzystwa fabrycznego dla budowy machin w Budapeszcie i Raciborzu budującej maszyny i wyroby budowlane, urządzenia kolejowe, młynarskie i fabryczne. Oferta obejmowała: "patentowane składaki walcowe do zębrowania zboża, rozcierania kaszek i do wymielania z zahartowanej stali dla wysokiego i zwykłego młynarstwa". W reklamie podano że firma do 1886 roku dostarczyła młynarstwu 13 500 mlewników walcowych.



5. Płyta czołowa mlewnika , neg. 700/635/6

Zasada pracy mlewnika walcowego.

Mlewo z pojemnika (zbiornika) zasypowego wpada na wałki zasilające, które rozprawdzają je na całej długości mlewnika i podają równomiernym i ciągłym strumieniem do strefy rozdrabniania. Powierzchnie walców mielących są przystosowane do rodzaju rozdrabnianego ziarna i mlewa i obracają się z różną prędkością obwodową. Powierzchnia walców działa na mlewo w zależności od ustawienia: gniotąco, gniotąco-rozcierająco lub rozcinająco-rozcierająco. Wielkość cząstek jest zależna od takich czynników jak rodzaj ziarna, jego twardość, struktura, wilgotność, rodzaj powierzchni współpracujących walców, wielkości i ukształtowania rowków, ułożenia rowków, średnicy walców, prędkości obwodowej i wyprzedzenia w obrocie. Mlewo rozdrobnione przez walce opada do kosza wylotowego umieszczonego pod walcami w obudowie mlewnika skąd dostaje się do przewodów transportowych, które podają mlewo do odsiewaczy. W celu utrzymania powierzchni walców w czystości pod walcami umieszczone są szczotki (w walcach rowkowych) lub zgarniacze nożowe w walcach gładkich. Mlewnik napędzany był przekładnią pasową z pędni głównej młyna.

1. Miejscowość

TYLMANOWA

2. Obiekt: Młyn Kuca

BUDYNEK PRODUKCYJNY
MŁYNA

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

dokumentacja fotograficzna i opis maszyn Verte !



1/2. Obluskiwacz do kasz "holendr", neg. 700/636/1 i 700/635/4

Obluskiwacz. Obluskiwacz służy do produkcji pęczaka. Pęczak stanowi całe obłuszczone ziarna jęczmienia. Produkcja jego polega na obłuskiwaniu ziarna, czyszczeniu obłuszczonych ziaren i na ewentualnym sortowaniu według wielkości. Holender jest najczęściej stosowanym urządzeniem do obłuskiwania ziarna. **Budowa.** Holender zbudowany jest z żeliwnego bębna obracającego się na poziomym wale. Bęben wyłożony jest od zewnętrznej strony masą ścierną. Bęben obraca się w obudowie, której czołową powierzchnię stanowi płaszcz z blachy stalowej z wytłoczonymi otworami. Bęben i płaszcz umieszczone są w obudowie zwanej łubiem. Łubie przykrywa obrzeża żeliwnych dennic. Ziarno dostarczane jest do obłuskiwacza przez kosz zasypowy. Opróżnianie perlaka odbywa się poprzez klapy wylotowe. Szybkość obwodowa bębna przy obłuskiwaniu wynosi ok. 25 m/sek. Przy produkcji pęczaka proces obłuskiwania ziarna prowadzony jest trzykrotnie.

Wkładkę założył: mgr inż. Leszek Budych 15 października 1997 r.

Miejsce przechowywania negatywów: BSIDZT S. Januszewski



3. Odsiewacz graniasty, neg. 700/634/5

Zasada pracy i budowa odsiewacza graniastego.

Organem roboczym odsiewacza graniastego jest bęben o kształcie graniastostupa opięty sitem drucianym lub stalową blachą dziurkowaną. Bęben umieszczony jest na osi osadzonej w łożyskach umocowanych na poprzeczkach do bocznych ścian obudowy. Obudowa bębna to drewniana skrzynia z otwieraną od góry pokrywą i drzwiczkami bocznymi. Dolna część obudowy ma kształt koryta, które podzielone jest na trzy części, a w dnie każdej z nich umieszczony jest wylot do odprowadzenia zanieczyszczeń i odsianego zboża. W konstrukcjach bardziej rozwiniętych, do odprowadzenia zanieczyszczeń i odsianego ziarna stosowano przenośniki ślimakowe umieszczone w korycie odsiewacza. Aby umożliwić przesuwanie się ziarna od wlotu do wylotu odsiewacza, nadano bębnowi lekkie pochylenie w kierunku wylotu. Napęd bębna pochodził z pędni pasowej, której koło pasowe zamocowane było na osi podłużnej, mocowanej w łożyskach przy ścianie bocznej obudowy. Obroty z wału na bęben przekazywane były zębatą przekładnią stożkową. Ziarno po przyjęciu transportowane było na III kondygnację młyna podnośnikiem kubelkowym, z którego przewodem drewnianym doprowadzane było do wlotu bębna. Wylot odsianego ziarna odbywał się poprzez upust do zasieku na ziarno znajdującego się na II kondygnacji młyna.



4. Układ napędowy odsiewacza graniastego, neg. 700/634/4

1. Miejscowość

TYLMANOWA

2. Obiekt: Młyn Kuca

**BUDYNEK PRODUKCYJNY
MŁYNA**

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

dokumentacja fotograficzna, opis maszyn i dokumentacja rysunkowa Verte !



1. Skrzynia na mąkę z mieszarką, neg. 700/635/2

Zasada pracy i budowa mieszarki. Mieszarka służy do mieszania produktów mielonych, zarówno mąki jak i otrąb. Służy do uzyskiwania jednolitego produktu. Z mielenia i odsiewania w różnych pasażach otrzymuje się mąkę różniącą się kolorem i wypiekowością. Mieszarka składa się z urządzenia mieszającego ze ślimakiem i zbiornika. Zbiornik wykonany jest z desek i posiada w ścianie frontowej drzwiczki. drzwiczki umożliwiają kontrolę procesu mieszania. Urządzenie do mieszania to przenośnik ślimakowy napędzany z pędni pasowej poprzez przkładnię zębatą.

Wkładkę założył: mgr inż. Leszek Budyń 15 października 1997 r.

Miejsce przechowywania negatywów: BSIDZT S. Januszewski

